

Аналіз
діяльності центрів, відділень, кабінетів медичної допомоги
підліткам та молоді
«Клініка, дружня до молоді» України за 2019 рік
(Горобейко М.Г., Романенко Л.В.)

Розвиток медичних служб, дружніх до молоді: «Клініка, дружня до молоді» (далі - КДМ) в Україні було розпочато в 1997 році в рамках співробітництва Дитячого Фонду ООН/ЮНІСЕФ в Україні з Урядом України зі створенням в 1998 першої КДМ в структурі дитячої клінічної лікарні № 6 м. Києва.

Розвиток КДМ в Україні відбувається у відповідності статті 24 «Конвенції ООН про права дитини», «Європейської стратегії охорони здоров'я дітей та підлітків, 2015-2020», рекомендацій ВООЗ та ЮНІСЕФ (Adolescent Friendly Health Services, Making it Happen, Женева, 2002), наказів МОЗ України від 02.06.2009 №№ 382, 383).

Мета створення КДМ: профілактика ризикової поведінки, збереження фізичного та психічного здоров'я (профілактика вживання ПАР, психічних розладів, суїцидів, ІПСШ, ВІЛ-інфекції, небажаної вагітності, тощо).

КДМ надають комплексну медико-соціальну допомогу підліткам та молоді на принципах «дружнього підходу». Основними принципами цього підходу є добровільність, доброзичливість та доступність послуг, не осудливий підхід.

Міжнародними критеріями та характеристиками щодо надання «дружніх до молоді» послуг визначено, що:

- вони доступні та орієнтовані на дітей підліткового віку та підходять їм;
- їх можна отримати в доступний час та в доступному місці;
- допомога розрахована на відвідувачів незалежно від статі, соціального статусу, віросповідання та етнічної належності;
- вони надаються в доступній для дітей підліткового віку формі;
- розраховані на ті цільові групи, які найбільш вразливі, та на тих, які потребують допомоги;
- є комплексними та ефективними;
- надаються безкоштовно та за доступними цінами в закладах, які мають право надавати платні послуги відповідно до ліцензії.

Для забезпечення роботи КДМ МОЗ України, за технічної підтримки Дитячого фонду ООН/ЮНІСЕФ, ВООЗ, була розроблена необхідна нормативна база (деякі накази спільно з Міністерством соціальної політики), а саме накази, методичні рекомендації, керівництва для оцінки/переоцінки центрів/відділень/кабінетів медичної допомоги підліткам та молоді на відповідність статусу «Клініка, дружня до молоді», програми щодо навчання спеціалістів для

роботи в КДМ. Діючі накази регламентують діяльність КДМ, зокрема організацію роботи, стандарти надання медико-соціальної допомоги, порядок їх взаємодії з центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та ін.

На сьогодні в Україні працює 137 «Клінік, дружніх до молоді» (далі-КДМ) в усіх регіонах України, 25 з них були створені за підтримки ЮНІСЕФ, з них за 2014-2018рр. розпочали роботу 19 нових «Клінік, дружніх до молоді» в 12 регіонах, в т.ч. в Донецькій та Луганській областях.

Кількість КДМ в розрізі регіонів

	Кількість		Кількість
Вінницька	2	Одеська	4
Волинська	5	Полтавська	1
Дніпропетровська	6	Рівненська	1
Донецька	6	Сумська	6
Житомирська	3	Тернопільська	6
Закарпатська	5	Харківська	2
Запорізька	7	Херсонська	3
Ів.-Франківська	7	Хмельницька	9
Київська	1	Черкаська	3
Кіровоградська	1	Чернівецька	6
Луганська	1	Чернігівська	2
Львівська	10	Київ	7
Миколаївська	14	НДСЛ «ОХМАТДИТ» МОЗ України	1
Разом		119	

Протягом 2019 року розпочала роботу лише одна нова КДМ в моделі кабінету медичної допомоги підліткам та молоді в структурі КП "Дніпропетровський обласний перинатальний центр зі стаціонаром" ДОР

При цьому, станом на 01.01.2020 року припинили свою діяльність 18 КДМ, а саме:

Дніпропетровська область

- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Центру ПМСД № 2 Криворізької МР;
- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Центру ПМСД № 3 м. Кам'янське;
- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Жовтоводської міської лікарні;
- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Центру ПМСД № 2 м. Тернівка

Запорізька область

- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Оріхівської ЦРЛ

Ів.-Франківська область (тимчасово не працюють)

- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Лисецької ЦРЛ;
- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Яремчанського ЦПМСД

Полтавська область

- Відділення медичної допомоги підліткам та молоді "Клініка, дружня до молоді" ДМКЛ м. Полтава;

- Відділення медичної допомоги підліткам та молоді Полтавської обласної дитячої клінічної лікарні

Сумська область

- «Клініка, дружня до молоді" (відділення) Тростянецької ЦРЛ

Харківська область

- "Клініка, дружня до молоді" (відділення) Харківської міської дитячої поліклініки №2;

- "Клініка, дружня до молоді" (відділення) Харківської міської дитячої поліклініки №14

Чернівецька область

- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Пологового будинку №1 м. Чернівці;

- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Міського клінічного пологового будинку №2 м. Чернівці;

- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Вижицької ЦРЛ;

- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Глибоцької ЦРЛ;

- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Заставнівської ЦРЛ;

- "Клініка, дружня до молоді" (кабінет) Кіцманської ЦРЛ.

Вказані КДМ припинили свою діяльність з декількох причин, серед них головними є: дефіцит кадрів та невизначеність місця КДМ в рамках реформування охорони здоров'я.

За інформацією Регіональних організаційно-методичних центрів в 2020 році під загрозою закриття є наступні КДМ:

- Відділення медичної допомоги підліткам та молоді Київської міської клінічної шкірно-венерологічної лікарні. Дане відділення в 2019 році вже зазнало скорочення штатних посад та було переведено в модель «кабінету»;

- Відділення медико-соціальної допомоги підліткам та молоді Новояворівської районної лікарні охорони здоров'я;

- Центр медичної допомоги підліткам та молоді Запорізької обласної дитячої лікарні. Даний Центр було в свій час відкрито за фінансової підтримки Дитячого Фонду ООН/ЮНІСЕФ, яка надавалась двічі. Він був першим в Україні сертифікований на відповідність критеріїв ВООЗ щодо надання "дружніх" до молоді послуг. В подальшому, саме цей Центр відігравав значну роль в розвитку таких послуг в Запорізькій області і був взірцем для КДМ всієї України. В Центрі працює навчений, вмотивований персонал! Щорічно в Центрі отримували допомогу 3-4 тисячі підлітків та молоді.

Кількість КДМ в розрізі закладів

	2019р.	2018р.
<i>Заклади охорони здоров'я для дітей</i>	45	49
в.т. обласна дитяча лікарня, НДСЛ «ОХМАТДИТ»	15	16
<i>Заклади охорони здоров'я для дорослого населення в т.ч.:</i>	74	88
• Центральні районні лікарні, районні лікарні/поліклініки	39	46
• Центри первинної медико-санітарної допомоги	6	10
• Студентські лікарні\поліклініки	2	2
Центр проф-ки та боротьби зі СНІДом, ШВД, наркодиспансер, Центр планування сім'ї, пологовий будинок (ж/к), міські лікарні\поліклініки, КДЦ, СМСЧ	27	30
Разом	119	137

Відповідно до наказу МОЗ України від 02.06.2009 № 382 статус «Клініка,

дружня до молоді» має 94,8% віділень (центрів, кабінетів) медичної допомоги підліткам та молоді. Впровадження оцінки центрів, відділень, кабінетів медико-соціальної допомоги підліткам та молоді на відповідність статусу КДМ показало, що саме дотримання стандартів є шляхом надання якісної медичної допомоги підліткам та молоді. Але в 2019 році була тимчасова призупинена робота з оцінки та переоцінки цих підрозділів.

Моделі КДМ

На сьогодні КДМ створені і працюють в наступній моделі:

- Центр – 7;
- Відділення – 42;
- Кабінет – 70.

В таких регіонах, як м. Київ, Запорізька, Львівська, Сумська області, переважна кількість КДМ працює в моделі центрів/відділень із виділенням достатньої кількості штатних посад у відповідності до вимог наказу МОЗ № 383.

Кадри

Головним в забезпеченні ефективної роботи КДМ є наявність підготовлених кваліфікованих кадрів.

Для забезпечення діяльності КДМ України виділено 481,25 штатні посади, проти 486, 75 – у 2018 році. При цьому, до надання послуг підліткам та молоді на принципах «дружнього підходу» залучено 885 спеціалістів, проти – 923 у 2018 році. Половина з цих фахівців надають вказану допомогу за переадресацією не перебуваючи в штаті КДМ. Більшість фізичних осіб працює за сумісництвом на 0,25\0,5 посади, переважно це - лікарі та психологи.

Спеціалісти	2019 Кількість посад			2018 Кількість посад		
	штатних	зайнятих	фізичних осіб	штатних	зайнятих	фізичних осіб
Медичний персонал	363	306,75	664	375,25	322	711
Лікарі всього, в т.ч.	243,75	204	510	256,75	220	552
педіатр/терапевт/лікар підлітковий/лікар загальної практики/сімейної медицини	70	60,5	136	77	70,25	166
акушер- гінеколог/гінеколог дитячого та підліткового віку	64,75	51,25	117	67	57	145
Дерматовенеролог	37,75	29,75	91	40,75	37,5	102
уролог/андролог	17,25	12	42	14	11,25	44
Психіатр	6,25	5,25	26	6	5	22
медичний психолог	10,5	7,25	16	15,75	9,75	18
Нарколог	3,75	3,75	21	3,75	3,75	20
Середній медперсонал, всього	119,25	102,75	154	118,5	102	159
Немедичний персонал, всього	65	58,75	150	63,25	56	141
Психолог практичний	58,25	52,25	87	55,5	49,5	85

Підготовка спеціалістів з питань надання медико-соціальних послуг на принципах «дружнього підходу», в т.ч. з питань добровільного консультування та тестування на ВІЛ здійснюється на семінарах-тренінгах, циклах тематичного удосконалення. На сьогодні, близько 90% персоналу, який працює в штаті КДМ та залучений до надання медичної допомоги клієнтам КДМ пройшов вказане навчання.

На виконання п. 4.4 Рішення Координаційної Ради МОЗ України з питань впровадження «дружніх до молоді» медичних послуг від 24 грудня 2014р. внесені зміни до Програм тематичного удосконалення, ПАЦ, семінарських занять спеціалістів, які надають допомогу підліткам та молоді, в т.ч. на первинному рівні та лікарів-інтернів за тематикою: «Принципи «дружнього підходу» при наданні медичної допомоги підліткам та молоді».

Підготовка фахівців здійснюється в т.ч. на базі «Клінік, дружніх до молоді», які є клінічними базами кафедр (КДМ м. Києва, Одеси та інш.).

Кафедрою дитячих і підліткових захворювань НМАПО імені П.Л.Шупика до програми кожного з циклів, що були проведені в 2019 році включений окремий розділ з питань надання медичної допомоги підліткам та молоді на основі «дружнього підходу». Зі слухачами розглянуті питання психо-фізіологічних особливостей підліткового віку, «криза» періоду дорослішання, профілактики ВІЛ-інфекції, ІПСШ, проведення процедури ДКТ, запобігання непланованої вагітності, гендернообумовленого насильства та інші.

В рамках навчального плану підготовки інтернів-педіатрів проводяться практичні та семінарські заняття з наступних питань:

НМАПО імені П.Л.Шупика, кафедра дитячих і підліткових захворювань: До програми кожного з циклів (ПАЦ, спеціалізація, стажування, ТУ «Захворювання дітей та підлітків») включений окремий розділ з питань надання медичної допомоги підліткам та молоді на основі «дружнього підходу».

Кафедра сімейної медицини та амбулаторно-поліклінічної допомоги НМАПО імені П.Л. Шупика: До програми циклу спеціалізації, передатестаційного циклу, підготовки лікарів-інтернів за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина», розглядаються теми: Психологічні та інші особливості роботи з підлітками. Політика клінік дружніх до молоді (КДМ): цілі, задачі, принципи роботи, цільові групи КДМ та інш.

У період з вересня по листопад 2019 року на Інформаційній онлайн-платформі «Центр Знань» (<http://knowledge.org.ua>) відбулися п'ять онлайн-вебінарів для фахівців, що стосуються питань здоров'я дітей та підлітків, і були проведені в межах серії «Медичні послуги, дружні до підлітків та молоді».

Авторкою та ведучою вебінарів стала Мешкова Олена Михайлівна, доцент Навчально-наукового центру – Українського тренінгового центру сімейної медицини Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, канд. мед.н., Заслужений лікар України, лікар-педіатр вищої категорії.

Для навчання були відібрані наступні п'ять тем:

- Основи «дружнього підходу» в наданні медичної допомоги підліткам та молоді. Характеристика «дружніх до молоді» послуг. Питання поточного законодавства щодо надання медичної допомоги підліткам.
- Розвиток дитини в процесі дорослішання. Статеве дозрівання підлітків. Етапи формування сексуальності. Основи ефективної взаємодії між

медичними працівниками та підлітками.

- Ризикова поведінка підлітків. Адикції. ВІЛ-інфекція та підлітки. Мета, завдання, принципи та порядок проведення добровільного консультування і тестування на ВІЛ-інфекцію. Принцип конфіденційності під час ДКТ.
- Алкоголь, тютюнопаління та підлітки. Психоактивні речовини (ПАР) та підлітки.
- Основи раціонального харчування. Порушення харчової поведінки. Сучасні методи профілактичної роботи з підлітками.

Всі вони доступні до перегляду та ознайомленн на сайті онлайн-платформи.

У вебінарах онлайн загалом взяли участь більше 250 учасників, а кількість сертифікатів участі за результатами тестування склала 212 сертифікатів.

Географія учасників вебінарів: Київ, Харків, Одеса, Дніпро, Запоріжжя, Чернігів, Шостка, Фастів, Вінниця, Івано-Франківськ, Чернівці, Рівне, Херсон, Луцьк, Тернопіль, Черкаси, Житомир, Кривий Ріг, Слов'янськ, Сумська область, Одеська область, Київська область, Чернігівська область.

Здійснювались організаційні заходи щодо навчання спеціалістів КДМ в онлайн-режимі на семінарах-тренінгах, які проводились Інститутом ЮНЕСКО з інформаційних технологій в освіті, таких, як: «Кращі практики профілактики ВІЛ-інфекції серед підлітків груп ризику»; «Менеджмент профілактичних програм, направлених на підлітків та молодь» та інш.

Основні показники роботи КДМ за 2019 рік

Показники	2019		2018	
	абс.ч.	%	абс.ч.	%
Первинних:	115337	47,0%	125863	47,6%
Юнаки	42244	36,6%	46336	36,8%
Дівчата	73093	63,4%	79527	63,2%
Повторних:	130082	53,0%	138588	52,4%
Юнаки	40256	30,9%	44082	31,81%
Дівчата	89826	69,1%	94506	68,2%
Загальна кількість звернень	245419		264451	

З урахуванням того, що 18 «Клінік, дружніх до молоді» України припинили свою діяльність, Загальна кількість звернень зменшилась і складає 245419, проти 264451 в 2018р. При цьому, кількість звернень до КДМ м. Києва та КДМ Миколаївської області в порівнянні з минулим роком зросла на 5 -6 тисяч відповідно. Протягом року найбільша кількість звернень спостерігається до відділень та центрів і коливається від 4,5 – 5тис. (КДМ Дарницького та Дніпровського районів м. Києва, КДМ Львівського обласного центру репродуктивного здоров'я та центру «Погляд у майбутнє» м. Львова, КДМ студентської поліклініки м. Одеси) до 8тис. - Медико-соціальний Центр «Діалог» КЗ Львівської ОР «Західноукраїнський спеціалізований дитячий медичний заклад»). Кількість звернень до Кабінетів, які переважно працюють в сільській місцевості в структурі ЦРЛ, РЛ, ЦПМСД не повний тиждень, не повний робочий день, коливається від 200 до 1000. Не зважаючи на не велике навантаження спеціалістів Кабінетів вважаємо, значення КДМ в моделі Кабінету, особливо в сільській місцевості важко переоцінити, оскільки від 200 до 1000 підлітків та

молоді мають змогу отримати необхідну медико-соціальну допомогу на принципах «дружнього підходу» спеціально підготовленим персоналом. При цьому, слід звернути увагу на необхідність більш повного обліку відвідувань клієнтів КДМ до спеціалістів, які надають вказану допомогу за переадресацією.

У структурі звернень повторні - на рівні минулого року і складають 53%. Найбільша кількість повторних звернень у КДМ наступних областей: Херсонська, Сумська, Чернігівська та м. Київ - від 56 до 62%, при передбаченому Тимчасовими стандартами показнику якості надання медичної допомоги для КДМ (50%).

Переважає кількість клієнтів зверталися до лікарів акушер-гінекологів - 34%, до педіатрів/підліткових терапевтів/лікарів ЗПСМ – 32,3%, до психологів, психіатрів, психотерапевтів – 33%.

Вікова структура відвідувачів

Вік відвідувачів	2017		2018	
	абс. ч.	%	абс. ч.	%
14-18 років	141335	57.6	150854	57,0%
Юнаки	50158	35,5	54327	36,0%
Дівчата	91177	64,5	96527	64,0%
18-24 років	86510	35,2%	95144	36,0%
Юнаки	23792	27,5	29608	31,1%
Дівчата	62718	72,5	65502	68,8%
Інші	17574	7,2%	18453	7,0%
РАЗОМ	245419		264451	

У віковій структурі серед клієнтів КДМ у 2018 році найбільша питома вага припадає на дітей підліткового віку 14-18 років, як основну цільову групу – 57.6% проти - 57% в 2018 році, серед них дівчат – 64.5%. У віковій групі після 18 років питома вага дівчат складає 72,5%.

Вікова група з 10 до 14 років та старше 24 років складає 7.2%.

Розподіл відвідувачів КДМ за місцем проживання

Місце проживання	Кількість відвідувачів			
	2017		2018	
	абс. ч.	%	абс. ч.	%
Місто	202701	82,6%	217747	82,3%
Село	42645	17,3%	46496	17,6%
Без певного місця проживання	73	0,1	208	0,1%
РАЗОМ	245419		264 451	

Серед клієнтів КДМ 82.6% - мешканці міста, мешканці села – 17.3, що говорить про недостатню кількість діючих КДМ в сільській місцевості.

Скерованість відвідувачів

Місце проживання	Кількість відвідувачів			
	2019		2018	
	абс.	%.	абс.	%

Самозвернення	165521	67,4%	184674	69,8%
Спеціалістами ЛПЗ	38217	15,6%	41846	15,8%
Спеціалістами навч. закладів	22116	9,0%	21790	8,2%
Спеціалістами ЦСССДМ	13549	5,5%	9368	3,5%
Інші	6016	2,5	6773	2,6%
РАЗОМ	245419		264451	

Переважає більшість клієнтів звертається до КДМ, як і в минулому році шляхом самозвернення (67,4%), що свідчить про достатню інформованість цільової групи про наявність та переваги медико-соціальної допомоги. Дещо збільшилась кількість відвідувачів, які скеровувалися до КДМ спеціалістами навчальних закладів та спеціалістами ЦСССДМ.

Структура причин індивідуальних звернень до КДМ

Причини звернень		2019		2018	
		Абс	%	абс.	%
Всього		245419		264451	
З приводу захворювань, в т.ч.:		117669	45,2%	110361	41,7%
1	Репродуктивна сфера	65580	49,8%	53773	48,7%
1.1	Хвороби сечостатевої системи:	20432	34,4%	17444	32,4%
1.2	Запальні захворювання придатків матки	8077	13,6%	7068	13,1%
1.3	Розлади менструального циклу	15257	25,7%	14612	27,2%
1.4	ІПСШ	9638	16,2%	8498	15,8%
1.5	Інші	7070	11,9%	6151	11,4%
2	Розлади психіки та поведінки	8650	6,6%	9551	8,7%
2.1	В т.ч. : Через вживання алкоголю	1499	17,3%	1986	20,8%
2.2	Через вживання наркотичних та інших психотропних речовин	1079	12,5%	1711	17,9%
3	Захворювання шкіри	24437	18,6%	18096	16,4%
4	Інші захворювання	24437	18,6%	28941	26,2%
З приводу консультувань, в т.ч.:		197108	81%	222993	84%
1	З методів контрацепції	42578	27,9%	67367	25,5%
2	З профілактики ВІЛ/СНІДУ	106783	48,9%	115832	43,8%
3	З приводу вагітності	7645	2,1%	5639	2,1%
4	З проблем загального психічного здоров'я	21345	8,2%	25485	9,6%
5	З проблем сексуальних відносин в підлітковому віці	24517	9,4%	23021	8,7%
6	З правових питань	1709	0,7%	2084	0,8%
7	З інших питань	12629	5,6%	14099	5,3%
З приводу психологічної допомоги, в т.ч.:		40371	16,4%	37940	14,3%
1.1	Кризові звернення з	19952	49,4%	17337	45,7%

	приводу взаємовідносин з батьками, однолітками, сексуальним партнером, сексуального насилля,				
1.2	Інше	20510	50,8%	18196	48,0%
Звернення по «Телефону довіри»		10706		11271	

В структурі звернень:

I місце – з приводу консультувань;

II місце – з приводу захворювань;

III місце – з приводу психологічної допомоги.

Оскільки профілактичний напрямок є основним в роботі КДМ, індивідуальним консультуванням охоплено 81% клієнтів, половина з них отримали консультування з питань профілактики ВІЛ-інфекції, чому сприяє і впровадження проведення добровільного консультування та тестування на ВІЛ-інфекцію (ДКТ) в умовах КДМ. На другому місці – консультування з питань репродуктивного здоров'я (методів контрацепції та проблем сексуальних відносин в підлітковому віці). Зросла кількість клієнтів КДМ, які потребували консультування з питань загального психічного здоров'я до 9,6%.

З приводу захворювань звертались до КДМ 45,2% клієнтів, проти 41,7% в 2018 році. Основними причинами звернень були: проблеми у репродуктивній сфері, на другому місці – захворювання шкіри, на третьому - розлади психіки та поведінки.

В 2019 році збільшилась кількість клієнтів, які звертались до психологів, до 53203 з них психологічної допомоги потребували 40371 (16,4%, проти 14.3% в 2018р).

Послугами «Телефону довіри» скористалися 10800 клієнтів КДМ, проти 10706 - в 2018 році.

Робота КДМ з питань консультування та тестування на ВІЛ-інфекцію (КіТ)

З метою профілактики ВІЛ/СНІДу та розширення доступу до добровільного консультування і тестування на ВІЛ серед підлітків та молоді, ДКТ запроваджено в діяльність «Клінік, дружніх до молоді» (відповідно до вимог Тимчасових стандартів надання медичної допомоги підліткам та молоді на принципах «дружнього підходу»).

Консультації і тестування на ВІЛ в умовах КДМ України

Рік	Кількість осіб охоплених передтестовим консультуванням			Проведено тестування на ВІЛ						Виявлено позитивних результатів	
				за допомогою швидких тестів		методом ІФА		всього			
	Разом	в т.ч.		До 18р.	Старше 18р.	До 18р.	Старше 18р.	До 18р.	Старше 18р.	До 18р.	Старше 18р.
До 18р.		Старше 18р.									
2018	59810	25583	34227	7832	14188	1425	9712	9257	23900	3 - 0,04%	101 – 0,4%
2019	30639	10904	19735	6759	13034	1646	4879	8405	17913	12 – 0,15%	120 – 0,7%

Мотивація до проходження тестування на ВІЛ - є важливою складовою різних форм інформаційно-освітньої роботи, яка в т.ч. здійснюється і співробітниками КДМ України з наданням інформації про найближчу установу, де підліток може безкоштовно й анонімно пройти тестування на ВІЛ, в т.ч. і безпосередньо в КДМ.

Але протягом 2019 року кількість клієнтів, яким було проведено ДКТ в умовах «Клінік, дружніх до молоді» України зменшилась практично вдвічі, (30639 тестувань, проти 59810 – в 2018 році), що пов'язано з недостатнім забезпеченням тестами на ВІЛ. В березні-квітні 2019 року закінчилися тести, які були надані Дитячим Фондом ООН/ ЮНІСЕФ та розподілені для КДМ України. Лише наприкінці 2019 року Дератаментами охорони здоров'я м. Одеса та м. Києва було вирішено питання щодо забезпечення КДМ тестами на ВІЛ із загальної кількості, які отримують міські Центри профілактики та боротьби зі СНІДом. Інші КДМ, за невеликим виключенням, на сьогодні тестами на ВІЛ не забезпечені.

Інформаційно-освітня робота

Профілактично-просвітницька робота в КДМ – це один з основних напрямків діяльності.

У практику «Клінік, дружніх до молоді», запроваджені диференційовані за віком освітні програми та різноманітні форми і методи профілактичної роботи найбільш ефективними з яких є інтерактивні, а серед методів – «рівний–рівному».

Індивідуальними формами профілактичної роботи охоплено 81% клієнтів, що є достатньо високим. Серед групових форм інформаційно-освітньої роботи переважають інтерактивні методи, зокрема бесіди.

Назва заходу	2018		2019	
	Кількість	Охоплено	Кількість	Охоплено
Індивідуальні форми профілактичної роботи (консультування)	22020	84,3%	197108	81,0%
Групові форми профілактичної роботи	37148	423487	39257	424007
Бесіди	26866	118878	27630	116116
Семінари-тренінги	2044	35978	3200	33277
Круглі столи	441	12863	707	13780
Відео лекторії	5626	127686	3220	63694
Лекції	1566	48945	3917	121697
Акції	453	76937	469	74327

Практично всі «Клініки, дружні до молоді» використовують в своїй роботі інтернет-ресурси. Серед кращих КДМ, які створили інтернет-сайти, сторінки в соц. мережах та використовують їх в т.ч. і для забезпечення більш широкого доступу клієнтів до послуг КДМ (електронний запис на прийом до спеціалістів та інш.) слід відмітити наступні:

- Відділення медико-соціальної допомоги підліткам та молоді ДКЛ №6 Шевченківського району м. Києва <http://vkontakte.ru/club20328927>;
- Центр медико-соціальної допомоги дітям та молоді «Діалог» <http://www.kdm.lviv.ua/>; www.depressia.net.ua;
- Відділення медико-соціальної допомоги підліткам та молоді Одеської міської студентської поліклініки № 21 https://www.zdravo.odessa.ua; <http://omr.gov.ua/>; <http://www.mednet.odessa.gov.ua/>;

З 2015 року співробітники «Клінік, дружніх до молоді» та тренери залучені до надання онлайн - консультацій підліткам та молоді на онлайн платформі «Центр знань» з профілактики ВІЛ, яка створена на базі Українського інституту соціальних досліджень ім. О. Яременка за підтримки Дитячого фонду ООН «ЮНІСЕФ».

Діяльність КДМ здійснюється за активного **соціального партнерства** з працівниками центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та громадськими організаціями. Взаємодія забезпечується на підставі укладених

угод про співпрацю. Серед партнерів «Клінік, дружніх до молоді» Одеський благодійний фонд «Дорога додому», Всеукраїнський громадський центр «Волонтер» та інші.

Участь молоді в діяльності КДМ

Для більш ефективної роботи КДМ до різних видів діяльності КДМ (планування роботи, надання послуг, оцінка якості послуг, інш.) залучаються добровільні помічники (волонтери) переважно з числа учнівської та студентської молоді. У 2019 році залучено до роботи в КДМ 2079 волонтерів, проти 2200 – у 2018 році. Найбільша кількість волонтерів залучена в роботі КДМ наступних областей: Львівської – 364, Дніпропетровської – 244, Хмельницької – 176. При цьому, серед КДМ України (переважно - Кабінети), є і такі, що працюють без залучення волонтерів до своєї діяльності, хоча питома вага цих КДМ незначна.

Організаційно-методичне забезпечення та моніторинг впровадження заходів спільних проектів МОЗ України та ЮНІСЕФ, ВООЗ, Фонду народонаселення ООН направлених на покращання здоров'я дітей та матерів здійснює Методично-організаційний моніторинговий центр Національної дитячої спеціалізованої лікарні «Охматдит» МОЗ України.

На місцях координують впровадження заходів щодо розвитку медичної допомоги підліткам та молоді на принципах «дружнього підходу», створення «Клінік, дружніх до молоді» Регіональні організаційно-методичні моніторингові центри, які створені відповідно до наказу МОЗ України від 28.10.2011 № 715. Серед кращих є Регіональні Центри Миколаївської, Запорізької, Черкаської, Сумської областей та м. Києва.

**Завідувач Методично-організаційного
навчально-ресурсного центру
НДСЛ «Охматдит» МОЗ України**

Романенко Л.В.